

Mevrouw drs. J. Klijnsma
Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Postbus 90801
2509 LV DEN HAAG

Postadres
Postbus 93122
2509 AC Den Haag
Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 151
2594 AG Den Haag
Tel: (070) 356 35 63
Fax: (070) 361 50 72
secretariaat@nationaleombudsman.nl
www.nationaleombudsman.nl
Doorkiesnummer
(070) 3563 524
Datum
9 oktober 2015
Ons nummer
No 2015/392
Uw brief

Uw kenmerk

Bijlagen

Behandelend medewerker
W. van den Berg
Onderwerp
Beslagvrije voet en het
(vereenvoudigd) bankbeslag

Geachte mevrouw Klijnsma,

Het Kabinet is op dit moment druk doende om de regelgeving rondom de beslagvrije voet te vereenvoudigen en te verbeteren. U vervult hierin een voortrekkersrol. Graag vraag ik daarom uw aandacht voor de beslagvrije voet in relatie tot het beslag op de bankrekening.

Gezinnen financieel in de knel

Het komt regelmatig voor dat behalve op het loon of de uitkering ook beslag wordt gelegd op het saldo van de bankrekening, het zogenaamde bankbeslag. Dan wordt het bedrag van de beslagvrije voet dat bij het loonbeslag nog werd beschermd, alsnog via het bankbeslag ingevorderd. Datzelfde geldt voor bedragen waarvoor een beslagverbod geldt zoals kinderbijslag, bijzondere bijstand en diverse overlijdensuitkeringen. Zodra deze op de bankrekening staan kunnen zij ten prooi vallen aan het bankbeslag. Feitelijk worden hiermee de beslagvrije voet én de beslagverboden omzeild.

Het huidige bankbeslag kan grote financiële problemen veroorzaken bij burgers met een laag inkomen. In 2013 moesten 726.000 huishoudens rondkomen van een inkomen onder de lage-inkomensgrens.¹ Een bankbeslag op het lage saldo van deze gezinnen veroorzaakt al snel betalingsachterstanden die niet meer in te halen zijn en hoge maatschappelijke kosten tot gevolg hebben. Daarnaast frustreert het de dienstverlening van bewindvoerders en budgetbeheerders en brengt het lopende minnelijke en wettelijke schuldregelingen in gevaar.

Vereenvoudigd bankbeslag: een grof en ingrijpend middel

Naast het 'gewone' bankbeslag dat wordt gelegd door gerechts- en belastingdeurwaarders kunnen overheidsinstanties het 'vereenvoudigd bankbeslag' toepassen.² Het Kabinet is van mening dat bij de toepassing van het vereenvoudigd bankbeslag "de zorgvuldigheid moet worden betracht die in overeenstemming is met aard en karakter van dit instrument. Deze zorgvuldigheid is bijvoorbeeld vertaald in de

¹ Armoedesignalement 2014, van SCP/CBS (december 2014).

² Zie Invorderingswet, artikel 19 en Leidraad Invordering 2008, artikel 19. Vorderingen op grond van de Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersovertradingen: artikel 27 respectievelijk Wetboek van Strafvordering, artikel 576.

waarborgen die zijn ingebouwd bij de selectie van de posten en bij de laagdrempeligheid om herstel te vragen." De praktijk geeft echter reden tot zorg.

De laatste jaren neemt het 'vereenvoudigd bankbeslag' een hoge vlucht. Voor overheidsinstanties zoals de Belastingdienst, gemeenten en waterschappen is het een zeer succesvolle, goedkope en daarom aantrekkelijke wijze van invorderen. Zonder tussenkomst van een deurwaarder kunnen zij bedragen tot € 500 van de bankrekening – en zelfs van de kredietruimte – laten afschrijven. Het toenemend gebruik van het vereenvoudigd bankbeslag gaat in de praktijk echter niet of nauwelijks gepaard met extra waarborgen.

Enkele overheidsinstanties bieden wel waarborgen, bijvoorbeeld in de bereidheid om een bankbeslag ongedaan te maken als daartoe reden is. Maar dan nog blijkt het voor burgers moeilijk om daarvan gebruik te maken. Ik noem als voorbeelden de praktijk van twee overheidsinstanties: Belastingdienst en CJIB.

Bij het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB) hebben burgers niet de mogelijkheid om een beroep te doen op de beslagvrije voet. Uit mijn klachtbehandeling weet ik dat het CJIB op mijn verzoek in aantoonbaar schrijnende gevallen bereid is het geïnde bedrag te restitueren. Maar het CJIB maakt dit niet kenbaar aan burgers in zijn brieven noch op zijn website; het wijst burgers alleen op de mogelijkheid om binnen een week verzet in te stellen (tegen betaling van € 78 griffierecht).

Bij de Belastingdienst kunnen burgers sinds 1 november 2013 vragen om de overheidsvordering ongedaan te maken als zij aantonen dat het saldo onder de beslagvrije voet terecht is gekomen. Niettemin heb ik grote twijfels of met dit 'piepsysteem' de aangerichte schade effectief wordt hersteld. Op jaarbasis doen na een incasso van een overheidsvordering slechts circa 900 burgers een beroep op de beslagvrije voet terwijl de Belastingdienst het vereenvoudigde bankbeslag enkele honderdduizenden keren per jaar inzet. Ik beschouw dit als een aanwijzing dat veel burgers – ook als hun beslagvrije voet wordt geschonden – hier niet op reageren en het maar over zich heen laten komen. Hetzelfde beeld van niet-reageren signaleer ik ook bij de lage respons op het loonbeslag ('loonvordering') door de Belastingdienst. Meer dan 75% van de beslagenen levert de gevraagde gegevens niet en accepteert daarmee dat de beslagvrije voet in de meeste gevallen te laag wordt vastgesteld. Ook wanneer een burger wel reageert en met succes een beroep doet op de beslagvrije voet, kan hij desondanks maanden daarna, meerdere keren opnieuw, geconfronteerd worden met vereenvoudigd bankbeslag.³ Het systeem onthoudt blijkbaar niet dat deze burger echt niet kan betalen.

---

³ Zie rapport Nationale ombudsman 2015/098.

Naar een maatschappelijk verantwoord bankbeslag

Nu overheidsinstanties het vereenvoudigd bankbeslag op steeds grotere schaal inzetten en dit zelfs kan leiden tot een roodstand, wordt het naar mijn mening noodzakelijk om preciezer en dwingender te bepalen hoever zij mogen gaan en welke bescherming zij financieel kwetsbare burgers behoren te bieden. Ik geef enkele suggesties:

1. Beschermde bankrekening

De inkomsten waarvoor een beslagvrije voet of een beslagverbod geldt, worden gestort op een beschermde bankrekening waarop geen bankbeslag mogelijk is. Deze bankrekening is exclusief bestemd voor deze inkomsten. In Duitsland geldt dit systeem al. Ook de Koninklijke Beroepsorganisatie voor Gerechtsdeurwaarders heeft in juni 2013 een concreet voorstel gedaan aan de Minister van Justitie voor een beschermde bankrekening.⁴ Ik ondersteun dit voorstel van harte.

2. Standaardbedrag beslagvrije voet

Bankbeslag is alleen mogelijk op het saldo boven een bepaald standaardbedrag. De hoogte van dit bedrag zou kunnen corresponderen met de hoogte van de nieuwe staffelbedragen die straks gaan gelden voor de vereenvoudigde beslagvrije voet. Een andere optie is één standaardbedrag te hanteren voor alle soorten huishoudens.

3. Individuele vaststelling beslagvrije voet

Voor alle soorten (vereenvoudigd) bankbeslag geldt een beslagvrije voet zoals straks voorgeschreven door de nieuwe staffelsystematiek. Bij voorkeur wordt deze bepaald en toegepast vóóordat het bankbeslag wordt gelegd. Wanneer dit technisch niet mogelijk is, moet er in ieder geval de mogelijkheid komen om achteraf een beroep te doen op de beslagvrije voet.

Tenslotte

Ik hoop dat u mijn suggesties kunt benutten voor een verbetering van de beslagvrije voet.

Met vriendelijke groet,
de Nationale ombudsman,

Reinier van Zutphen

⁴ 'Naar een nieuwe beslagvrije voet. Vereenvoudiging in een tweetrapsraket' KBvG, juni 2014.